

'Poëzie is een weldoorvoede kalkoen die ik langzaam kaal pluk'

Celine Seys

Radiocoryfee Pat Donnez schrijft zolang hij radio maakt. Dat is inmiddels 25 jaar. Toch heeft hij nu pas zijn entree in de schrijverswereld gemaakt. De Arbeiderspers geeft eerst zijn dichtbundels uit; 'Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)' en 'Hotemetoten (gedichten voor kinderen en andere grote mensen).' Enkele maanden later volgt de roman 'Laten we de wereld vergeten', een briefwisseling met de overleden uitgeefster Angèle Manteau. En vanaf 1 april is hij de eerste stadsartiest van Mechelen.

Thuis bij Pat Donnez branden er drie dikke witte kaarsen op de salontafel. 'Die zorgen voor mijn portie huiselijke warmte', zegt hij. Enkele seconden later hoor ik hem op Radio 1 de laatste aflevering van 'Bromberen' afkondigen. Pat checkt nog vlug de online reacties van de luisteraars. En we zijn klaar om te beginnen.

Welkom in de wereld van de schrijvers

Waarom lezen we je schrijfsels nu pas?

'Het is de angst voor de confrontatie met het publiek, om het letterlijk onder ogen te komen. De mensen zien me soms in het Sportpaleis een presentatie geven, maar zo'n *wall of people* is eigenlijk niks in vergelijking met iets dat je op papier aan één iemand toevertrouwt.'

'Ik ben pas met poëzie begonnen als de meeste ermee ophouden. Rond mijn vijftiende. Al die tijd heb ik veel poëzie gelezen en misschien heb ik het me daardoor heel moeilijk gemaakt. Grote namen zijn voor mij Fernando Pessoa, Dorothy Parker, of dichter bij huis Hans Lodeizen en Hans Faverey. Ik had het idee dat je beter thuis blijft, als je daarmee moet concurreren.'

Heeft schrijven iets met ijdelheid te maken?

'Absoluut. Ik heb lang gedacht dat je met schrijven sporen nalaat voor vele generaties. Ik schreef toen vanuit de ijdele hoop dat een angeliek meisje over vierhonderd jaar mijn woorden zou ontdekken. Daar ben ik nu gelukkig van genezen. Elk schrijfwerk is hetzelfde lot beschoren als een getekend hartje op een bedompt raam in een schoolbus. Dat blijft er hoogstens staan zolang de busrit duurt.'

Wanneer schrijf jij een gedicht, hoe ontstaat er bij jou een drang om te schrijven?

'Als je verliefd bent moet je geen poëzie schrijven. Je moet wachten tot die verliefdheid de luwte heeft opgezocht. Als ik neerslachtig ben, dan komt er niks uit. Maar ik kan er wel over schrijven op het moment dat ik de neerslachtigheid de baas ben.'

'Er zijn periodes dat ik langer dan een maand niet schrijf. Maar in andere periodes heb ik genoeg aan struikelen over een losliggende kassei in Mechelen, om een verhaal te beginnen over een jongen die valt over een boomstronk en ontdekt dat hij kan vliegen en hoog de lucht ingaat. Als je schrijft, heb je een serieuze aandoening, je bent ongeneeslijk ziek. Gelukkig kun je een soort talent hebben, om daar iets creatiefs mee te doen. Maar voor hetzelfde geld sluiten ze je op.'

In hoeverre is schrijven therapeutisch voor je?

'Het is een overlevingsstrategie, een noodzaak. Mijn leven hangt ervan af, dat meen ik. Ik heb wel eens vreemde dromen waarin ik in de gevangenis of in de psychiatrie terechtkom. Dan troost ik mij met het idee dat ik enkele tientallen gedichten uit het hoofd ken. Niet alleen van mezelf, maar ook van vele anderen.'

'Maar als je echt aan therapie toe bent, ga dan naar een psycholoog. Dan mag je van mij wel schrijven, maar publiceer het vooral niet. Ik heb nog nooit een tekst gelezen die als therapie bedoeld was en tegelijk lezenswaardig is. Zo'n tekst is goed voor verslagen in de psychiatrische klinieken maar hoort niet thuis in de literatuur. Het is een pest geworden, al die (zelfhulp)boeken die enkel gemaakt zijn om dingen van zich af te schrijven.'

Hoe zou je jouw schrijfproces kort beschrijven?

'Eerst genoeg moed bijeen rapen om te beginnen met schrijven. Intussen ga je om je vierde Cola Light. En dan kan het gebeuren. Na drie dagen achter je laptopje wachten en zuchten. Dat die handen ineens met jou aan de haal gaan en dat je moeite moet doen om ze bij te houden.'

Je beschrijft dit in de brievenroman 'Laten we de wereld vergeten'?

Je schrijft: 'De zinnen gaan soms zozeer met mij op de loop dat ik moeite heb om ze bij te benen. Ze gaan hun eigen weg en aan het eind van de dag, als ik herlees welke verhalen ze mij hebben gedichteerd, geloof ik soms zelf niet wat er staat'.

Ja, het is inderdaad wachten op een overval. En daarna hopen dat je in een soort van trance geraakt en dat die niet te snel ophoudt. Heel opwindend en inspirerend, maar ook gewoon afmattend en vervelend *arbeiten*.'

Wanneer is het gedicht echt áf?

'Na de honderdste keer herlezen, moet ik ervan overtuigd zijn dat het overeind blijft. Zoals wijn kan beter worden nadat hij gechambreerd is. Dan is het bijna alsof je als buitenstaander je eigen poëzie opnieuw leest. Maar de wijn kan na een tijdje ook smaken naar kurk. Iets dat je een jaar geleden nog charmant vond, deugt niet meer en moet er dus uit.'

Hoeveel belang hecht je aan het ritme en de leestekens?

'Ritme is ontzettend belangrijk. Ik zal nooit een gedicht helemaal af vinden als ik het niet hardop heb kunnen lezen in het juiste metrum, de juiste beat ook. Er moet een denkbeeldige beat onder kunnen zitten. Het is eigenlijk een soort compositie. Een aantal muzikanten heeft trouwens gedichten van me op muziek gezet, omdat ze het zo lekker lopen vinden.' (*'Perron' uit 'Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)' is bewerkt door de 'C-Brothers', Kristien Hemmerechts leest voor, nvdr*)

'Leestekens, gebruik ik veel meer in mijn kindergedichten. Ik denk dat je leestekens gebruikt zoals je een hond aan de leiband houdt. Wanneer je echt wilt dat de regel op *die* manier wordt gelezen en niet anders. Als je wilt dat een gedicht op verschillende manieren kan worden gelezen, laat je de leestekens weg.'

In 'Hotemetoten' zie ik veel meer rijmende gedichten dan in 'Het is een leven (zolang je niet bestaat)'. Waarom?

'Dat is me pas opgevallen nadat het al was gebeurd. Het is zeker niet de bedoeling geweest om een epigoontje van Annie MG Schmidt te worden. Ik had ook niet het idee dat het voor kinderen perse moet rijmen. Het is vooral amusement voor mijzelf, denk ik. Dan zeg ik: 'hej, nu gaan we een kindergedicht schrijven en dat zal gebeuren met achttien rijmregels en met het rijmschema a-bbb-a-bbb-a. En dan c-dd-c.' Op basis van zo'n strak rijmschema probeer ik dan iets heel frivools en vrijgevochten te maken. Zo houd ik wel van kinderrijmpjes!'

Welke poëzie moet je helemaal niet hebben?

'Ik wil niet in de val lopen waaraan dit wereldje ziek is: Het chagrijn en het ressentiment. Soms heb je het idee dat de kinnesinne uit de bek en de regels druipt van collega-dichters. Maar om op je vraag te antwoorden: Ik heb het moeilijk met bedoelde ontoegankelijkheid.'

Is toegankelijkheid een belangrijk criterium in je schrijfwerk?

'Ik heb bundels vol hermetische pretentieuze onzin geschreven. Gelukkig heb ik die allemaal voor mezelf gehouden en zijn die gedichten verdwenen. Toegankelijkheid lag helemaal niet voor de hand. De poëzie is voor mij een weldoorvoede kalkoen geweest die ik langzaam heb kaalgeplukt. Ik moet veel oefenen en trainen om een strak gedicht over te houden.'

'Een Jan Arends kan zo'n gigantische effecten sorteren, met zo weinig woorden. 'Ik schrijf gedichten als dunnen bomen', zegt hij. En dat is wat ik met vallen en opstaan willen leren. Durven weglaten, adjectieven schrappen. 'Minder moet zorgen en meer moet ervan genezen', schrijft Herman de Coninck. En dat is waarover het gaat.'

Jij houdt wel van het citeren hé. Er staan citaten aan het begin van elke dichtbundel en in de brievenroman. Ook in je radiowerk komt dat vaak terug. Vanwaar die drang?

'Dat is voor mij niet zomaar een goedkope of vrijblijvende manier om te laten zien wat ik allemaal heb gelezen. Het is een combinatie van deemoed, ijdelheid en faalangst. Als iemand een gedachte heeft geformuleerd die jij ook wilde vertellen, lijkt het me evident dat je die overneemt. Tegelijkertijd is het ook een beetje faalangst. Je durft het niet op jouw manier te formuleren en neemt het dus over. Ik kopieer het ten minste niet klakkeloos. Soms lees ik gedichten waarvan ik pertinent weet dat de helft ervan gestolen is. Gewoon gepikt, zonder te citeren.'

Hoe voelden de eerste reacties van de pers?

'Ik ben daar zen in: je hebt iets gepubliceerd, dus dan geef je het weg. Op een zure blog-oprising na heb ik mooie kritieken gekregen. Ik ben ontzettend ontroerd als ik mails krijg van lezers die mijn gedichten gebruiken. Voor bijvoorbeeld de uitvaart van hun vader. Die net als de mijne overleden is aan teveel sigaretten. Dan schrijf je kennelijk niet in het luchtledige.'

Heb je het gevoel dat je geapprecieerd wordt door collega-dichters?

'Mijn gedicht 'Wij kunnen heel goed met bomen praten' stond tussen de bomen tijdens de poëziesomer van Watou. Gwy Mandelincx en Luuk Gruwez vonden het sterk en ontroerend. Benno Bernhard schreef mij heel spontaan dat hij 'Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)' een waarlijk mooie debuutbundel vindt. Marc van Tongele is een fan. Natuurlijk is het een klein, af en toe incestueus wereldje. En ik kan mij inbeelden dat je niet zomaar tot dat clubje wordt toegelaten. Maar ik ben ondertussen al met zoveel andere dingen bezig geweest.'

Zoals? Welke poëzie en proza kunnen we nog verwachten?

'Het is krankzinnig, maar ik heb twee laptops; een poëzielaptop en een prozalaptop. En die leg ik dan op verschillende tafels. Aan de ene tafel installeer ik mij voor de poëzie, aan de andere voor de proza. Een andere omgeving voor een ander tempo, een ander werkritme.'

'De eerstkomende projecten zijn proza en non-fictie. Dit najaar komt er bij Lannoo een boek uit met mijn tachtig beste radiogesprekken, thematisch geordend. En De Arbeiderspers komt met een verhalenbundel van *flash-fiction*. Over een jongen die opgroeit in een disfunctioneel gezin. De mama gelooft dat ze de reïncarnatie van Marilyn Monroe is en zijn papa, die psychiater is, gelooft dat ook.'

'Op 13 januari 2010 is er de première van een theatertournee doorheen Vlaanderen en Nederland, waarin ik stand-up met literatuur probeer te verzoenen. Ik hoop ook om een volgende kinderbundel uit te brengen, met illustraties van Ann Kestens of wie weet, als hij tijd vrij kan maken, met Carl Kneut. En er komt ook nog een bundel voor volwassenen, maar dat is voor over een jaar of twee.'

Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)

In 'Het zijn haar billen' gooit een jongen een meisje de deur uit wegens 'haar billen', in 'Gesprek' lijkt het alsof je wilt zeggen dat liefde maar een leugen is?

'Liefde kan ook stinken en dat meen ik. Ik ben een ladiesman, ja. Zit heel graag bij de vrouwen en acht hen hoger dan mannen. Maar dat kun je niet in een gedicht kwijt, dat moet je vrouwen niet aandoen. In 'Het zijn haar billen' zegt die jongen in alle eerlijkheid dat hij net moeilijk afscheid kan nemen van haar billen. Maar die billen staan voor nog iets meer dan alleen de kont van de vrouw.'

Mogelijk om gedicht aan de kant van artikel af te drukken?

'Het zijn haar billen'

*Zijn ouders willen weten of hij alleen blijft
voor de rest van hun leven
Dat hij er spijt van krijgt
zo'n meisje
zo'n meisje de deur uit te gooien*

'Het zijn haar billen'

*Vader kijkt naar moeder die zich over de wasmand buigt
Hij denkt aan vroeger en hoort zijn zoon
in zichzelf praten*

'Gesprek'

*Wat wil je dat ik zeg?
Zeg me dat je al die jaren hebt gewacht
Al die jaren heb ik gewacht
Zeg me dat er niemand niemand anders is geweest
Er is niemand niemand anders geweest
Zeg me dat je dood zou zijn gegaan als ik niet was teruggekomen
Ik zou zijn doodgegaan als je niet was teruggekomen
Zeg me dat je liegt
Ik lieg
Da's lief*

Ik heb de indruk dat je de liefde nogal relativeert. Dat had ik niet verwacht van een ladiesman als jij?

'Goh, het is maar liefde. Maar intussen kun je er wel van afzien en je kunt jezelf erin verliezen.'

Mogelijk om dit gedicht af te drukken?

'Hebban olla vogala'

*We weten het nu wel zeker
Een vrouw schreef de vogels neer
die nesten willen beginnen*

*Moorse abdis vingerde stil
en ongedwongen de eerste letters van ons alfabet
Het onderzoek is waterdicht. Bewijzen zat*

Maar wat ik nog zou willen weten
Was ze nat en speelden haar krolse regels op?
En wat wachtte ze dan?
Een tersluikse blik. Zijn harde pik

Prudente les op dement papier
Vogels raken nog voor ze beginnen in nesten
Ook jij en ik. Had je anders verwacht?

Wil je in de tweede cyclus 'Ik ben een profeet van magere woorden' vertellen over het onvermogen om met elkaar te communiceren? Je eindigt ook telkens nogal bitter in die cyclus, vind ik. (Zoals in het gedicht 'Hebban olla vogala', hiernaast afgedrukt.)

'Misschien ben ik hier een beetje schatplichtig aan Roald Dahls verhalen voor volwassenen. Die zal een verhaal ook nooit laten eindigen, zonder dat er een zenuwschokkende afloop in zit. Ik probeer er geen goedkoop trucje van te maken. Dat je de poëzie gaat formatteren. Vreselijk. Maar ik houd ervan om een schijnbaar heel alledaagse omgeving op te roepen waarin zich een schijnbaar alledaagse situatie afspeelt met alledaagse mensen. Om dan die beredeneerde charme en lichtvoetige ernst te laten eindigen in iets sinisters, onheilspellend.'

Zoals in de titel 'Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)'?

'Ja, absoluut. Het is betekenisloos, het heeft allemaal geen zin, het leven is absurd. Maar het is denk ik de kunst om een beetje betekenis te geven aan het betekenisloze. Zoals de Duisters zeggen: 'Alles ist umsonst'. Maar 'trotzdem', niettegenstaande, kun je wel proberen om het gezellig te maken en overeind te blijven. Om niet door je knieën te zakken.'

De citaten aan het begin van de bundel lijken te vertellen dat het ons niet goed lukt om te leven? ('Ordinary life is pretty complex stuff', van Harvey Pekar, American Splendor en 'This business is filled tot the brim with unrealistic motherfuckers', van Quentin Tarantino, Pulp Fiction)

'Tja, wij proberen maar hé. We doen moeite om samen te leven en die moeite is soms lachwekkend en meestal tevergeefs. Toch proberen we het maar. Het is de eeuwige vraag: zijn we slecht en doen we af toe goede dingen? Of zijn we goed en doen we af en toe slechte dingen? Ik ben daar niet uit.'

'Ontdekkingen' is een heel lang gedicht, het bestaat uit maar liefst zeven strofen. Hoe lang heb je daaraan gewerkt?

'De eerste regel heb ik geschreven in augustus 1996 en in de zomer van 2007 was het klaar.'

Welk thema zou je op 'Ontdekkingen' plakken?

'Het is een bildungsgedicht. Een initiatieritus ook, een sluimerende overgangsfase naar de volwassenheid, de ontluikende seksualiteit. Misschien wel één van de meest aangrijpende momenten in een mensenleven. Die schemergebieden, die transitie in een mensenleven vind ik heel fascinerend.'

Je schrijft in 'Ontdekkingen': 'de jongen en de hond komen terug van het strand. Het meisje en de pop willen weg naar het strand. Het regent.' Zijn zij elkaanders tegenpolen?

'Het meisje is veel meer relaxed eigenlijk. Veel gewoner en aardser. In die zin ook verstandiger. De jongen zweeft. Hij is lachwekkend ambitieus en denkt dat je betekenis aan de werkelijkheid moet toevoegen. Hij heeft waanvoorstellingen; waant zich in Afrika als hij in de duinen rondloopt.'

Wie zijn de jongen en het meisje? Bestaan ze in het echt?

'Er zit heel veel Pat Donnez in dit gedicht. Ik denk toch wel dat ik de jongen in dat gedicht ben. Mijn waanbeelden zijn een soort van escapisme. Ik zou hier geen tachtig jaar kunnen rondlopen, zonder af en toe in de waan te verkeren dat het interessant is.'

Hotemetoten

Je hebt ook een bundel geschreven met gedichten voor 'kinderen en andere grote mensen'. Waarom kies je voor een kinderpublik?

'Het verbaast me evenzeer, ik had eigenlijk nooit de ambitie om voor kinderen te schrijven. 'Hotemetoten' is toevallig ontstaan, toen mijn zoon tien jaar oud was en meedeed aan een welsprekendheidsturnooi. Ik herinner me dat ik hem zei: 'je hoeft geen gedicht te schrijven, jongen. Ik maak er wel één voor jou.' En toen heb ik het eerste gedicht uit 'Hotemetoten' geschreven; 'Heb jij dat ook wel'. Van dit ene gedicht is het andere gekomen en binnen een paar maanden had ik een hele bundel. Die heb ik dan een jaar of tien laten liggen.'

Mogelijk om dit af te drukken?

'Heb jij dat ook wel?'

*Heb jij dat ook wel
dat je denkt: verdorie,
mijn mama die kan zeuren.
Ik zou haar zo verscheuren
in duizend snippers van gekleurd papier
en ze laten vliegen, heel ver weg van hier.*

*Heb jij dat ook wel
dat je denkt: verrek,
mijn papa is een idioot.
Ik zet hem op een grote boot
voor een verre reis op de Stille Oceaan
of beter nog, hij krijgt een ticket naar de maan.*

*Maar dan denk je:
Ach, ze zijn toch zo klein
doe wat water bij je wijn.*

Heb jij dat ook wel?

Heeft een kinderpublik een meerwaarde?

'Je weet meteen of ze iets leuk vinden of niet. Je krijgt spontane reacties. In HetPaleis in Antwerpen bracht ik 'Hotemetoten' tijdens Klara4Kids. Ik zag die kinderhoofdjes allemaal op en neer gaan toen ik las; 'heb jij dat ook dat je denkt, verdorie, mijn mama die kan zeuren?' In 'Verliefd' zeg ik: 'mijn ouders zijn zoov verliefd. Maar niet op elkaar.' En dan zie je die hoofdjes naar mama of naar papa kijken. En dan beginnen die ouders een beetje te blozen. Het is prettig om in dat soort van genante situaties terecht te komen. Na de voorstelling komen de kinderen naar mij en vertellen dat hun mama en hun papa ook niet meer samen zijn. Heel open en ongegeneerd.'

Zijn sommige woorden niet te vergezocht en te literair voor kinderen? Ik denk bijvoorbeeld aan 'coniferen', 'vrije verzen'. Kan een achtjarig kind hier wel over meespreken?

'Ik vind niet dat je überhaupt alles wat er staat, moet begrijpen. Soms is het zelfs een voordeel om iets dat je niet begrijpt, met je eigen fantasie in te vullen. Kinderen maken er wel hun eigen verhaal van. Ik ga mezelf ook niet ineens een *street credibility* aanmeten die ik niet heb. Ik zou nooit de woorden 'cool' of 'super' gebruiken, omdat ik ervan gruwel. Je moet oprecht blijven en jezelf.'

Ik heb de indruk dat 'Hotemetoten' veel meer naar de binnenkant gericht is. Terwijl je in 'Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)' meer over de buitenwereld schrijft?

'Het is frappant dat je dat eruit haalt. Mijn kinderpoëzie is inderdaad bedoeld als een beschutting voor de boze buitenwereld. Onder een afdakje gaan staan om je te behoeden voor sneeuwstorm en hagel.'

In 'Antarctica' schrijft je 'Home Sweet Home', in 'Alleen' schrijf je 'voortaan zet ik mijn zinnen op binnen'. En je gebruikt op de eerste pagina een citaat uit Winnie De Poeh, waarin Knorretje wenst dat hij veilig en wel in zijn huisje zit, omdat het er buiten zo tekeer gaat. Wil je hiermee vertellen dat geborgenheid belangrijk is?

'Ik ben ervan overtuigd dat kinderen, hoe vrijgevochten ze ook mogen zijn, zich af en toe uit de wereld moeten kunnen terugtrekken. Dat soort escapisme dat zeer eigen is aan de kindertijd, moet je ook als volwassene durven koesteren. De baan vrijmaken voor het kind in je hoofd. Zelf houd ik heel erg van reizen. Ik zal bijna altijd alleen reizen. Maar ik heb de ontzettende nood om daarna mijn energie opnieuw te kanaliseren in mijn vertrouwde omgeving.'

Over reizen gesproken. 'Hotemetoten' lijkt grafisch wel als een reis opgevat. De inhoudstabel is een landkaart. En de titels van de gedichten zijn de plaatsnamen?

'Dat is het verdienstelijke werk van Ann Kestens, haar illustratiestijl is zeer eigengereid. Ze heeft een beetje de klare lijn van Hergé, maar dan op een heel eigentijdse manier ingevuld. In 'Hotemetoten' wordt er veel gereisd. In het hoofd. Je zou het een 'voyage autour de ma chambre' kunnen noemen. Je zit op een eiland in 'Alleen'. In 'Atlas' ligt Champs-Élysées ergens in de jungle. En dan zijn er nog 'Antarctica', 'Bergen', de Himalaya.'

Laten we de wereld vergeten

Enkele maanden na 'Hotemetoten' verschijnt je eerste geschreven proza; 'Laten we de wereld vergeten'. Waarom koos je voor een brievenboek?

'Ik zat middenin de krankzinnige verhalenbundel over een jongen die opgroeit in een disfunctioneel gezin. En dan sterft uitgeefster Angèle Manteau. Niet in de bundel maar in het echt. (*Lacht*) Mijn uitgever vond dat we niet langer moesten wachten met het brievenboek. Het was al een tijdje klaar, hij had het gelezen. En dus werd *Laten we de Wereld Vergeten* ongewild mijn prozadebuut.'

Van jou wordt gezegd dat je de mensen mooier maakt. Wou je met je brievenroman Angèle Manteau, die door derden omschreven wordt als een *angry old woman*, mooier maken?

'De Nederlandse fotograaf Paul Huf, een stijlicoon inmiddels, heeft ook Angèle Manteau geportretteerd. Een bijzonder charmante foto. Ook van hem wordt gezegd dat hij mensen mooier maakt. 'Ik maak mensen niet mooier,' zei hij, 'ik portretteer ze op hun mooist.' Dat is meer dan een nuanceverschil. Het zou me werkelijk geen enkele moeite kosten om mensen naar de studio te laten komen en ze vervolgens in een meshard interview te fileren. Enfin, de ziekte van deze tijd. Een beetje interviewer vandaag beschouwt zijn geïnterviewde als een last waar hij van af moet. Dumpjournalistiek. Dan zie je zo'n ratelend kliertje schuimbekkend zijn genodigde, liefst een politicus, de studio uitschelden. Zelden heb je dan iemand die zegt: 'u mag uzelf interviewen, ik ga.' Zo'n politicus durft dat niet omdat hij met handen en voeten aan de media gebonden is. Om maar te zeggen, laat mij de mensen zozegegd maar mooier maken.'

Hoewel het boek voldoet aan de vormvereiste van een brievenroman doet de vorm vrij experimenteel aan. Het is een amalgaam van teksten die doet denken aan het collagewerk in de trant van Louis Paul Boon. Is dit zo gegroeid?

'Mooi dat je die vergelijking maakt. Ik ben absoluut een Boon-addict en het is zo bedoeld, zoals het ook bij Boon zo bedoeld is. Alleen, hij deed het voorkomen alsof het allemaal terplekke was ontstaan. Zoals een stand-up comedian vandaag ook moet doen alsof het allemaal ter plekke ontstaat. Die brievenroman is natuurlijk ook met horten en stoten tot stand gekomen, maar op een bepaald ogenblik zie je wel dat je verschillende verhaallijnen aan het uitbouwen bent. Er is het verhaal van Helena. Het meisje dat voor de eerste keer menstrueert en dat haar vader zou willen vermoorden omdat hij een cynische klootzak is. Dan is er de Congoroman, een familiedrama in het donkere hart van Afrika. Je hebt het verhaal van het jongentje dat cursief gedrukt is, eigenlijk een *coming of age*-novelle binnen de brievenroman. En er zijn de brieven aan Manteau zelf, plus nog de poëzie die ik in de brieven smokkel. Verschillende niveaus en echelons dus. En ik hoop dat die verhalen elkaar niet voor de voeten lopen maar samen proberen in één boek te staan.'

Beschouwingen over de dood lopen als een rode draad door je roman. De toon wordt gezet nog voor uw roman van wal steekt met een citaat van Sylvia Plath. 'Dying is an art, like everything else. I do it exceptionally well.' Is dat een epigraaf?

'Je hebt gelijk, ja. Die epigraaf komt uit 'Lady Lazarus'. Een baltsdans voor de dood. Ik weet dat Manteau Plath een sterke dichteres vond. Sylvia Plath is voor mij heel belangrijk geweest. Niet zozeer omwille van haar turbulente dramatische leven en de zelfmoordpogingen die ze gemeen heeft met bijvoorbeeld Virginia Woolf. Maar zij is erin geslaagd om in de poëzie de worsteling en de pijn die het leven voor haar was, op zeer accurate manier te beschrijven. Zoals een anesthesist min of meer wetenschappelijk zou kunnen beschrijven wat pijn is. Haar hele werk is een *cri du coeur* eigenlijk, over het onvermogen om lief te hebben en lief gevonden te worden. En weet je, Manteau heeft eigenlijk het omgekeerde gedaan van wat Sylvia Plath heeft gedaan. Ze heeft de dood gewoon als het zover was, binnen gelaten. Alsof de deurwaarder een beleefdheidsbezoekje bracht om te checken of alle meubeltjes wel waren weg genomen.'

Je schrijft in je portrettering van Angèle Manteau: 'blijf doorgaan, meisje, er is geen virus of bacterie bestand tegen jouw vitalisme.' Kan Angèle Manteau gezien worden als een soort muze voor u, die bol staat van leven?

'Ja, bepaalde levenselixir. Ze zei de laatste paar jaar van haar leven wel dat ze het had gehad. Ik herinner me dat ze vond dat het nou wel goed geweest was, toen we haar 95ste verjaardag vierden. En dan hoefde ik niet lang door te vragen om te begrijpen dat ze het niet meende. De vitaliteit, het vitale, graag in het leven staan, dat had Manteau wel. En hoe vreemd mij dat ook is, hoe anders ik ook ben, ik word er wel door aangezogen. Het is die kloof tussen dat graag leven en het *maar* leven vinden. Tussen die 2 uitersten denk ik, schrijf ik en leef ik.'